



АПАРАТ ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ

Головне науково-експертне управління

01008, м.Київ-8, вул. М. Грушевського, 5, тел.:255-40-25, 255-45-01; факс: 255-41-86

До реєстр. № 6313 від 18.11.2021
Народні депутати України
Р. Грищук та інші

ВИСНОВОК на проект Закону України «Про внесення змін до Закону України «Про вищу освіту» щодо розширення прав органів студентського самоврядування»

У законопроекті пропонується внести зміни до Закону України «Про вищу освіту» (далі – Закон) щодо організації, діяльності та матеріально-фінансового забезпечення органів студентського самоврядування у закладах вищої освіти. Зокрема, пропонується збільшити представництво студентів (курсантів) у складі вченої ради (з 10 до 20%) та у вищому колегіальному органі громадського самоврядування закладу вищої освіти, навчально-науковому інституті (факультеті) (з 15 до 20%); включити до складу робочих органів закладу вищої освіти за поданням органів студентського самоврядування, загальних зборів аспірантів асистентів-стажистів, інтернів, лікарів-резидентів представників з числа здобувачів вищої освіти; визначити механізм фінансового забезпечення органів студентського самоврядування шляхом перерахування коштів в обсязі не менш як 0,5% власних надходжень, отриманих закладом вищої освіти від основної діяльності, на банківський рахунок громадської організації, створеної за рішенням вищого органу студентського самоврядування; уточнити особливості невтручання адміністрації закладу вищої освіти в діяльність органів студентського самоврядування; передбачити недопущення обмеження здобувачів вищої освіти у праві на здобуття вищої освіти у зв'язку з їх участю у студентському самоврядуванні та ін.

Метою законопроекту є «законодавче забезпечення організаційної, правової та матеріально-фінансової самостійності органів студентського самоврядування, що забезпечить їх інституційну спроможність, повноцінну участь студентів (курсантів) в управлінні закладом вищої освіти, представництво і захист їх прав та інтересів, сприятиме соціальному становленню та громадянській активності, набуттю управлінського досвіду, навичок фінансової грамотності та розуміння соціальної відповідальності студентської молоді» (п. 2 пояснювальної записки).

Законопроект на момент підготовки висновку не включений до Плану законопроектної роботи Верховної Ради України на 2021 рік, затвердженого постановою Верховної Ради України від 02.02.2021 № 1165-IX.

Головне управління, розглянувши законопроект, вважає за необхідне щодо його окремих положень висловити такі зауваження.

1. Змінами до ч. 4 ст. 36 Закону пропонується збільшити удвічі відсоток виборних представників з числа студентів (курсантів) у складі вченої ради закладу вищої освіти – з 10 до 20. Питання доцільності відсоткового збільшення представників студентства у вченій раді, на наш погляд, є сумнівним з огляду на те, що його наслідком буде зниження представництва організацій роботодавців. Крім того, у супровідних до законопроекту документах відсутнє обґрунтування необхідності саме такого збільшення представників з числа студентів (курсантів) у складі вченої ради закладу вищої освіти.

2. У проекті використовується поняття «інтерн» (ч. 4 ст. 38 Закону в редакції законопроекту). Натомість, Закон оперує терміном «лікар (провізор) – інтерн – особа, яка має ступінь магістра медичного або фармацевтичного спрямування, виконує програму підготовки в інтернатурі за відповідною спеціальністю під керівництвом лікаря закладу охорони здоров'я та закріпленого за ним викладача кафедри закладу вищої освіти, що здійснює підготовку лікарів (провізорів)-інтернів, та бере участь у наданні всіх видів медичної допомоги, передбачених вимогами освітньо-кваліфікаційної характеристики» (в п. 3 ч. 3 ст. 61 Закону).

3. Законопроектом пропонується доповнити ч. 4 ст. 40 Закону новим абзацом, відповідно до якого «у разі поновлення на навчання або вступу для здобуття вищої освіти за наступним рівнем до цього ж закладу вищої освіти (набуття статусу студента (курсанта) упродовж чотирьох місяців з дня відрахування (але не пізніше строку проведення наступних виборів до відповідного органу студентського самоврядування), керівника органу студентського самоврядування, його повноваження поновлюються у порядку, встановленому положенням про студентське самоврядування». Таке положення законопроекту не узгоджується з абз. 2 ч. 1 ст. 40 Закону, яким визначено, що усі студенти (курсанти), які навчаються у закладі вищої освіти, *мають рівні права та можуть обиратися та бути обраними в робочі, дорадчі, виборні та інші органи студентського самоврядування*.

Крім того, положеннями законопроекту пропонується визначити, що «обмеження здобувачів вищої освіти у праві на здобуття вищої освіти у зв'язку з їх участю у студентському самоврядуванні не допускається» (абз. 3 ч. 8 ст. 40 законопроекту). Проте, таке питання врегульоване у ч. 2 ст. 3 Закону України «Про освіту», згідно з якою в Україні створюються рівні умови доступу до освіти і ніхто не може бути обмежений у праві на здобуття освіти.

4. Викликає сумнів обґрунтованість положень нового п. 3 ч. 5 ст. 40 Закону, згідно з яким до повноважень органів студентського самоврядування пропонується віднести *аналіз якості освітньої діяльності закладів вищої освіти та надання рекомендацій щодо її вдосконалення, які є обов'язковими до врахування адміністрацією закладу вищої освіти*. На нашу думку, така новела виглядає сумнівною, зокрема, з точки зору фаховості такого аналізу та наданих рекомендацій, та несе суттєві ризики виникнення конфліктів між учасниками

освітнього процесу. Крім того, звертаємо увагу, що відповідно до п. 2 ч. 1 ст. 18 Закону *аналіз якості освітньої діяльності закладів вищої освіти* вже віднесено до повноважень Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти. При цьому «склад Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти формується у такому складі: 1) три особи, які обираються із числа представників всеукраїнських об'єднань організацій роботодавців; 2) *дві особи з числа здобувачів вищої освіти першого або другого рівня*; 3) не менше одного представника з числа осіб, які працюють за основним місцем роботи у: Національній академії наук України; національній галузевій академії наук (по одному представнику від кожної академії); закладі вищої освіти державної форми власності; закладі вищої освіти комунальної форми власності; закладі вищої освіти приватної форми власності» (ч. 2 ст. 19 Закону).

5. Відповідно до ч. 6 ст. 40 Закону «за погодженням з органом студентського самоврядування закладу вищої освіти приймаються рішення про: 1) відрахування студентів (курсантів) з закладу вищої освіти та їх поновлення на навчання; 2) переведення осіб, які навчаються у закладі вищої освіти за державним замовленням, на навчання за контрактом за рахунок коштів фізичних (юридичних) осіб; 3) переведення осіб, які навчаються у закладі вищої освіти за рахунок коштів фізичних (юридичних) осіб, на навчання за державним замовленням; 4) призначення заступника декана факультету, заступника директора інституту, заступника керівника закладу вищої освіти, керівника студмістечка, керівника гуртожитку; 5) поселення осіб, які навчаються у закладі вищої освіти, у гуртожиток і виселення їх із гуртожитку; 6) затвердження правил внутрішнього розпорядку закладу вищої освіти в частині, що стосується осіб, які навчаються; 7) діяльність студентських містечок та гуртожитків для проживання осіб, які навчаються у закладі вищої освіти».

Законопроектом пропонується встановити, що «рішення з питань, передбачених цією частиною, може бути ухвалене без погодження, якщо *протягом одного місяця* після надходження відповідного подання орган студентського самоврядування не висловив своєї позиції» (зміни до ч. 6 ст. 40 Закону). На нашу думку, з огляду на перелік питань, що потребують погодження органом студентського самоврядування, з метою уникнення зловживань виглядає за доцільне зменшити запропонований місячний термін на погодження.

6. Виглядає некоректною у концептуальному відношенні редакція припису оновленого абз. 1 ч. 11 ст. 40 Закону, згідно з яким «*фінансове забезпечення студентського самоврядування здійснюється шляхом перерахування коштів закладом вищої освіти на банківський рахунок громадської організації, створеної за рішенням вищого органу студентського самоврядування*». Річ у тому, що поняття «фінансове забезпечення» апріорі є більш широким за змістом. У даному ж випадку йдеться, по суті, виключно про форму розрахунків (які, до речі, мають носити обов'язковий характер) у частині коштів, визначених в оновленому п. 1 ч. 10 цієї ж ст. 40 Закону (тобто, коштів «в розмірі не менш як 0,5 відсотка власних надходжень, отриманих закладом

вищої освіти від основної діяльності»), які, до того ж, є лише одним із джерел фінансування студентського самоврядування (оновлена ч. 10 цієї ж статті).

7. Стосовно розділу II «Прикінцеві та перехідні положення» законопроекту зауважимо, що відповідно до Правил оформлення проектів законів та основних вимог законодавчої техніки (Методичні рекомендації)¹ «перехідні положення не можуть міститися в законопроектах про внесення змін до інших законів ...».

Перший заступник керівника
Головного управління

С. Гудзинський

Вик.: М. Лубська, Н. Пархоменко

¹ Правила оформлення проектів законів та основних вимог законодавчої техніки (Методичні рекомендації). К., 2014. С. 27. URL: http://static.rada.gov.ua/site/bills/info/zak_rules.pdf



ЄАС ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ

Підписувач: Гудзинський Сергій Олексійович
Сертифікат: 58E2D9E7F900307B040000002D3B28007F209A00
Дійсний до: 08.10.2023 0:00:00

Апарат Верховної Ради України
№ 16/03-2021/402922 від 23.12.2021



773022